

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Торохтія Богдана Григоровича

на тему: «Механізми управління економічною стійкістю аграрних підприємств», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з напрямками виконання науково-дослідних робіт

Важливою умовою діяльності та розвитку аграрних підприємств є ефективне використання капіталу, сформованого за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел. Наслідки процесів ринкової трансформації, економічних та політичних реформ, недостатній рівень державної підтримки створили умови, за яких практично кожне підприємство самостійно вирішує питання фінансування виробничо-господарської діяльності. Такі обставини зумовлюють пошук нового наукового підходу до управління економічною стійкістю, з метою виокремлення дієвих інструментів управління, що забезпечать ліквідацію існуючого дисбалансу у джерелах формування ресурсів виробничо-комерційного процесу та реалізацію управлінських рішень в напрямі підвищення ефективного використання капіталу підприємства в процесі здійснення виробничо-комерційною діяльністю. З огляду на це, особливої актуальності в менеджменті основної діяльності підприємств набуває питання управління економічною стійкістю, яка спрямована на системне та комплексне дослідження капіталу за допомогою відповідної системи економічних показників та економіко-математичних методів.

Відповідно, тема дисертаційного дослідження являється актуальною, науково значимою і має практичну цінність.

Дисертаційна робота виконана в межах комплексної науково-дослідної роботи Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка згідно з темами «Механізми підвищення конкурентоспроможності, розвитку економічного та виробничо-технологічного потенціалу суб'єктів агропромислового виробництва» (номер державної реєстрації 0116U003477, 2016-2020 рр.) та «Системи управління конкурентоспроможністю аграрної продукції в умовах глобалізації аграрних ринків» (номер державної реєстрації 0119U001387, 2019-2021 рр.), де автором розроблено методичний підхід до управління економічною стійкістю підприємств, надано модель оцінювання рівня економічної стійкості аграрних підприємств, на основі якої визначено рівень економічної стійкості вітчизняних аграрних підприємств.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність

Дисертаційне дослідження виконано особисто Торохтієм Б.Г., в роботі розкрито авторський підхід управління економічною стійкістю в менеджменті основної діяльності аграрних підприємств.

Інформаційною базою написання дисертаційної роботи являються законодавчо-нормативна база України, звітні дані Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Харківській області, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених по досліджуваній проблематиці. Список використаних літературних джерел налічує 256 найменувань.

Дисертантом використано значну кількість загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Виклад матеріалу дисертаційної роботи характеризується логічністю, послідовністю та лаконічністю. Зміст роботи відповідає її темі.

Дисертаційна робота Торохтія Б.Г. базується на значній кількості аналітичного матеріалу, проілюстрована 23 таблицями та 15 рисунками.

Висновки та пропозиції автора є логічними, розкривають мету та завдання дослідження, підтверджені відповідними розрахунками.

Достовірність обґрунтованих наукових положень, представлених в дисертаційній роботі, підтверджується їх апробацією на міжнародних та вітчизняних науково-практичних конференціях, публікаціями у наукових виданнях.

В цілому зазначимо, що наукові результати дисертаційної роботи та наукові публікації Торохтія Б.Г. за темою засвідчують достатню обґрунтованість, достовірність отриманих наукових результатів та здійснених висновків і пропозицій.

3. Наукова новизна основних положень дисертаційної роботи

Аналіз змісту дисертації Торохтія Б.Г. дає підстави зазначити, що автором чітко визначено мету дисертації та основні її завдання, які чітко сформульовані та обґрунтовані.

В дисертаційному дослідженні логічно взаємопов'язані мета, завдання, положення наукової новизни та висновки.

Отримані результати дослідження відображають особистий внесок автора в отриманні наукового вирішення актуальної наукової проблеми – обґрунтування теоретико-методичних підходів та науково-практичних рекомендацій щодо управління економічною стійкістю аграрних підприємств.

Найбільш важливими результатами, що характеризуються науковою новизною і заслуговують на особливу увагу з позиції опонента, є наступні положення:

- вперше розроблено модель оцінювання рівня економічної стійкості аграрних підприємств, яка включає алгоритм визначення якісного рівня економічної стійкості, класифікованого на такі категорії: абсолютний, високий, нормальний, задовільний, критичний і кризисний, що передбачає розрахунок показників проєкцій оцінювання (ефективності, ліквідності та

капіталізації) за пороговими значеннями, які в межах моделі розглядаються як бінарні параметри, що дозволяє здійснювати оцінювання економічної стійкості в статичному та динамічному розумінні за економічними, фінансовими та конкурентними параметрами;

- удосконалено структуру зовнішніх чинників формування економічної стійкості аграрних підприємств, яка відрізняється врахуванням вузькогрупових інтересів суб'єктів аграрного сектору економіки;

- удосконалено внутрішню структуру підсистем набуття економічної стійкості аграрними підприємствами, особливою рисою якої виступає побудована двофакторна система, що включає сегмент ресурсного забезпечення та координаційний блок;

- удосконалено методичний підхід до управління економічною стійкістю підприємств, який, на відміну від існуючих є інтегрованим системно-адаптивним;

- удосконалено механізм управління економічною стійкістю аграрного підприємства, який, на відміну від існуючих, заснований на інтегрованому системно-адаптивному методичному підході, що передбачено на основі реалізації послідовності стратегічних та оперативних управлінських дій;

- удосконалено методичне забезпечення вибору типу стратегії досягнення економічної стійкості аграрного підприємства, яке ґрунтується на врахуванні поточного стану економічної стійкості за результатами експертного оцінювання, рівня нестабільності факторів зовнішнього середовища та рівня досконалості факторів внутрішнього середовища;

- розвинуто розуміння поняття «економічна стійкість підприємства», яка на відміну від існуючих, є системою, що здатна нівелювати негативний вплив внутрішнього та зовнішнього середовища для забезпечення ефективної і стабільної діяльності підприємства;

- дістало подальшого розвитку оцінювання рівня економічної стійкості аграрних підприємств, який відрізняється визначенням результуючого

значення за п'ятикомпонентним показником за групами підприємств різних масштабів діяльності;

- набуло подальшого розвитку організаційне забезпечення реалізації стратегії досягнення економічної стійкості аграрного підприємства, яке відрізняється застосуванням інструментарію проектного менеджменту до впровадження конкретних заходів, що становлять зміст стратегії, і включає управління бюджетами, строками, ризиками, якістю, змістом, комунікаціями та очікуваннями зацікавлених сторін.

4. Теоретична та практична цінність результатів дисертаційного дослідження

Обґрунтовані і представлені в дисертаційній роботі положення, пропозиції, висновки мають теоретичну та практичну цінність.

Теоретична та практична цінність одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методологічних, науково-практичних положень і пропозицій щодо формування та розвитку систем управління економічною стійкістю в менеджменті основної діяльності аграрних підприємств.

Наукові результати дисертаційної роботи прийняті до впровадження та знайшли практичне застосування в діяльності органів державного управління, аграрних підприємств та в начальному процесі закладу вищої освіти, що документально підтверджено.

5. Відповідність змісту дисертації та автореферату вимогам Міністерства освіти і науки України

Дисертаційна робота Торохтія Б.Г. є завершеним науковим дослідженням, яке складається із вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел.

У першому розділі «Характеристика економічної стійкості як елементу управління аграрним підприємством» уточнено розуміння поняття

«економічна стійкість підприємства» в системі наукових категорій; визначено структуру зовнішнього середовища макроекономічних чинників формування економічної стійкості аграрних підприємств; розвинуто розуміння внутрішньої структури підсистем набуття економічної стійкості аграрними підприємствами.

У другому розділі «Методологія оцінювання та управління економічною стійкістю аграрних підприємств» вдосконалено методичний підхід до управління економічною стійкістю підприємств; розроблено модель оцінювання рівня економічної стійкості аграрних підприємств; оцінено рівень економічної стійкості вітчизняних аграрних підприємств.

У третьому розділі «Формування та впровадження механізму управління економічною стійкістю аграрних підприємств» надано механізм управління економічною стійкістю аграрного підприємства; розроблено методичне забезпечення вибору типу стратегії досягнення економічної стійкості аграрного підприємства; сформульовано організаційне забезпечення реалізації стратегії досягнення економічної стійкості аграрного підприємства.

Структура дисертаційної роботи в повному обсязі розкриває тему, визначену у її назві. Аналіз автореферату дає підстави констатувати, що його зміст цілком відповідає змісту дисертаційної роботи.

Дисертація Торохтія Б.Г. «Механізми управління економічною стійкістю аграрних підприємств» за змістом, структурою відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до кандидатських дисертацій зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

6. Повнота викладення наукових і прикладних результатів дослідження в опублікованих працях

За темою дисертації опубліковано 10 наукових праць (8 одноосібних) загальним обсягом 4,9 друк. арк., в тому числі: 5 наукових статей у

вітчизняних фахових виданнях з економіки; 1 у зарубіжному періодичному вивчанні, 4 публікації в матеріалах конференцій.

Слід зазначити, що опубліковані праці достатньо повно відображають наукові положення та висновки дисертаційної роботи, дотримано діючі вимоги щодо оприлюднення результатів дисертаційного дослідження у відкритому друку.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту, структури та оформлення дисертації

Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу Торохтія Б.Г., слід звернути уваги на окремі недоліки і дискусійні положення:

1. В першому розділі дисертації недостатньою мірою висвітлені зарубіжні підходи та прийоми до управління економічною стійкістю підприємств, врахування яких дозволило б суттєво посилити обґрунтування винесених на захист наукових положень.

2. При поданні структури внутрішніх підсистем забезпечення економічної стійкості аграрних підприємств автор окремо виділяє ресурсне забезпечення, а також нематеріальні та фінансові ресурси й засоби виробництва, що потребує додаткових пояснень.

3. Доцільно було б в другому розділі продемонструвати нормативні значення, яким повинні відповідати індикатори, що характеризують економічну стійкість аграрного підприємства.

4. При ілюстрації моделі оцінювання економічної стійкості аграрного підприємства доцільно було б більш докладно пояснити відмінності критичного рівня економічної стійкості від кризового.

5. Ілюстрація механізму управління економічною стійкістю аграрного підприємства потребує уточнення з огляду на необхідність ідентифікації та структуризації суб'єкта управління.

Зазначені зауваження не знижують наукову і практичну цінність дисертаційної роботи.

8. Загальний висновок

Дисертація Торохтія Богдана Григоровича «Механізми управління економічною стійкістю аграрних підприємств» виконана на актуальну тему, являється завершеним самостійним дослідженням, характеризується новизною та має теоретико-методологічне та науково-практичне значення. Автором розкрито тему дисертації, досягнуто поставлену мету та виконано сформульовані завдання.

Таким чином, подана до захисту дисертація за змістом і оформленням відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), а її автор – Торохтій Богдан Григорович – заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НААН України,
завідувач кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин
Полтавського державного аграрного
університету

П.М. Макаренко

